

MILSTOLPEN

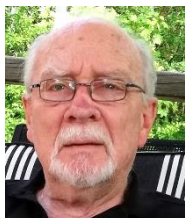
Österåkers Hembygdsförening

Nr. 3 – oktober 2021

Ordförande har ordet

Höstlov i alla färger singlar ner mot marken...

Föregående brev var betydligt mer våraktigt. Så fungerar det i Sverige med olika årstiders inverkan. Härligt tycker jag.

Växtriket förbereder sig för vinterns dvala medan ÖHF tvärtemot tycker sig se en nystart i föreningens agenda. Museerna är öppna och guiderna springer runt i ren glädje över att det åter är öppet för besök. Ett extra glatt gällande hurra utställningen **Skeenden i Österåkers historia**. Den framställdes strax innan pandemin bröt ut och huvudansvarig för utställningen är Jörgen Thulstrup; stort tack. Utställningen invigdes 5 september 2021 i fattigtugan/museet av Arne Ekstrand, Österåkers kommun. Och naturligtvis visades Stenhagens handel upp i all sin glans denna dag.

För den som inte sett det ännu; Hagbystugorna lyser åter vita i rappningen och inomhus sker stora och nödvändiga åtgärder.

Föreningens förhållande till omvärlden och Österåkers kommun är fortsatt mycket gott, där vi har ett bra samarbete.

Sommaren avlöpte med arbete på Biskopstuna, dels grävningar, dels guidade turer som till stor del leddes av Sven Hugosson.

Just nu är vi inne i ett konstruktivt samarbete med Stockholms länsmuseum gällande ÖHF:s bildarkiv, för att säkerställa tillgänglighet och säkerhet för materialet.

Vad stundar nu? Jo årets **HÖSTMÖTE** som äger rum söndag 21 november i Vita huset kl. 1300. Kallelse bifogas detta utskick.

Årets väggkalender går snart i tryck för att bli klar till jul. Tack Hans Rockberg.

Som avslutning, men samtidigt som start, sitter styrelsen just nu i budgetarbete. Vi har ju hitintills jobbat med ytterst små medel, d.v.s. små intäkter under två års tid, men nu blickar vi framåt, med siktet inställt på framtida aktiviteter.

Tack för allas insatser och välkomna till nya upplevelser i ÖHF.

Bo Hedenstedt

Nytt webbplats-utseende

Vår moderorganisation, Sveriges Hembygdsförbund, har uppdaterat layouten på sin webbplats, www.hembygd.se. Eftersom vår webbplats, www.milstolpen.org är en del av hembygdsförbundets så påverkas även denna.

Nu har BESÖKSMÅL och ARRANGEMANG fått en mer framträdande position. Arbete pågår för att finslipa innehållet i avseende dessa.

Lars Valentin/Webmaster

VVM-besök i skolmuseet

I slutet av vårterminen var en skolklass från Bergsättraskolan på besök i Skolmuseet. Totalt 54 barn blev presenterade för Iréne och Christina, tidstypiskt klädda som lärarinnor. Barnen förmanades att inte röra vid sakerna; det är ju trots allt ett museum och en del detaljer kan vara ömtåliga.

De fick sedan gå upp i skolsalen och provsitta de gamla ryggstödslösa bänkarna. De fick också veta att när det var kallt på vintern fick en av eleverna i uppgift att komma extra tidigt till skolan och tända i kaminen i skolsalen för att det skulle bli lite varmt tills barnen och fröken kom.

Klassen lyssnar till fröknarnas förmaningar.

Iréne Hedenstedt och Christina Bylund som lärarinnor i skolsalen.

Lars Valentin

Besök av KSO på Stenhagen

Den 24 september fick vi besök av kommunalrådet Michaela Fletcher. Hon ville gärna se vilka varor vi hade i Stenhagens handel. Det vi hade som extrapris den dagen, var nyplockade äpplen. Eftersom Michaela är noga på att följa sin budget, tyckte hon att 3 kr för ett äpple var i högsta laget och fick jag pruta ned till 2.10 (se kassaparatens fönster)

Efter avslutad försäljning gick vi vidare in i finrummet där vi studerade "tapetrutan" där vi kan se originaltapeten från 1880-talet. Därefter besökte vi lagret, för att studera nyinkomna varor. Michaela fick prova på hur den spade kändes, som varit med oss sedan utgrävningen av Åkers-Kanalen i början av 1800-talet. Tänkte sälja spaden till henne, men med tanke på hur det gick med affären med äpplet, vågade jag inte ta en förlustaffär till.

Efter avslutat besök i Stenhagens affär, fortsatte vi över gatan till Fattighuset där Anki tog över, för att visa vår fina utställning om Österåkers historia, en utställning varje Österåkers-bo borde besöka.

Jag tror Michaela tyckte den var sevärd. Efter rundturen i Fattighuset bjöd Anki vår gäst på "fika"

Ordföranden Bo och förre ordföranden Sven tackade Michaela för besöket.

Björn Pålhammar

Fint besök i Fattighuset

" Som barn minns jag när jag fick följa med min mor att handla i Stenhagens handel hur gummorna o gubbarna satt på fattighusets farstukvist o tittade ut över landsvägen mellan Stockholm och Norrtälje som gick alldeles utanför fattighuset. Utanför Stenhagens handel satt gubbar och drack pilsner och åt falukorv och berättade historier".

Det berättade Peggy Bågstam 96 år, när hon tillsammans med sin son Michael Bågstam drack tio-kaffe med oss "daglönare" som jobbar där med renovering av Stenhagens handel och fattighuset fredagen den 7 maj 2021.

Peggy berättade att hon var fem år när hon kom hem till Sverige tillsammans med sina föräldrar Gunnar och Lisa Klintberg.

Gunnar och Lisa hade som nygifta 1923 rest till Kanada, där Gunnar skulle arbeta på den räv- och minkfarm som Gunnars bror drev utanför staden Winnipeg. Två år senare föddes Peggy och efter några år, 1930, flyttade familjen tillbaka till Sverige. Mamma längtade hem berättar Peggy.

Pappa Gunnar köpte då ett markområde norr om Åkersberga, Skogsbo, där han anlade en minkfarm och byggde ett stort fint hus där familjen bosatte sig.

Man hade också några kalkoner och en gris på farmen och Peggy berättar att hon och hennes syster Mary som var fem år yngre, inte fick vara ute när grisen slaktades, den skrek så otäckt.

När Peggy var sju år började hon i skolan. Skolan som kallades Kyrkskolan låg alldeles invid fattighuset, så hon hade nära till skolan. I den skolan gick hon i 6 år. För att sen kunna läsa vidare fick hon flytta till Stockholm där hon började på ett flickläroverk. Hon blev inneboende hos släktingar som bodde i Stockholm.

På somrarna bodde hon hemma hos sina föräldrar i Skogsbo, men hon gillade inte doften från minkfarmen. Minkarna utfordrades med fisk som Gunnar hämtade hos fiskare i trakten och när fisken blivit några dagar gammal luktade den illa, men minkarna gillade den. Å andra sidan kanske de inte hade något annat att välja på.

Numera bor Peggy i Danderyd, men har nu idag hamnat i vårt fattighus. Men bara tillfälligt, och då underhållit oss med berättelser om hur det såg ut i dessa trakter för 80–90 år sedan. Mycket har förändrats.

Tack Peggy och Michael för att ni kom och hälsade på!

Ingemar Jansson

Våra museer

Vi håller nu åter öppet i våra museer. Du kan besöka hembygds museet som är öppet första söndagen i varje månad mellan kl. 11 och 15.

Skolmuseet är öppet första söndagen i varje månad mellan kl. 12 och 15.

”Husförhöret i Båtsmanstorpet fick avbrytas”

Nu är vi i Båtsmanstorpet, och lyfter ytterväggar och byter golv. Lennart har uppmärksammat att Båtmanshusets ena hörn har sjunkit 5 cm och golvet inne i ena rummet börjat luta, så att prästen i rummet börjat luta. Först trodde vi att han hade delat ut nattvarden för många gånger, men vi konstaterade att golvet lutade avsevärt. Vi fick avbryta husförhöret, och fick flytta ut alla deltagarna ur rummet under våldsamma protester. Anki var där och försökte tala dem till rätta, men de blev ändå mera arga, när hon påpekade att de luktade mögel. Det är inte lätt med hyresgäster (även om de bara är stora dockor). När vi handgripligt fått ut sällskapet ur rummet, började vi riva upp golvet. Då upptäckte Janne att det funnits andra icke betalande hyresgäster, som dessutom börjat äta på golvplankorna underifrån. Plötsligt försvann Jannes ben genom trossbotten. Då förstod vi att det bara var att riva ut hela golvet ur rummet. Lasse och Eddy plockades in i röjningsarbetet. Vi hittade många intressanta tidningar från 1960-talet. Allt gammalt virke och tidningar hamnade på Eddys släpkärra för transport till Brännbacken ett antal gånger. När detta var avklarat styrde Eddy med släpkärra till Tiondeladan, för att hämta virke vi hade där. Janne hämtade ett antal sparrar från ett annat håll. Nu hade vi fått ihop virke, så att vi kunde börja regla upp för det nya golvet. Stefan och jag fick uppgiften att åka till ”Säby Såg” för att hämta nya plank till golvet. Nästa uppgift för oss båda, var att försöka få ut så många smidda spikar ur de gamla upprivna planken vi kunde, för att försöka använda dessa på det nya golvet.

I skrivande stund har vi kommit så här långt. Fortsättning följer.

Björn Pålhammar

ÖHF:s Quiztävling förlängs!

Vi förlänger tiden för vår frågesportstävling så du har året ut av 2021 på dig att svara på våra 12 frågor om det gamla Åkersberga! Ladda hem svarstalongen med frågorna från vår hemsida, www.milstolpen.org.

Du kan vinna fina priser! De fem första som skickar in sina svar senast 31/12 2021 får välja önskad utgåva av våra årsböcker eller tre valfria nummer av Milstolpen. Alla instruktioner står i svarstalongen. Lycka till!

Anna-Mi Wendel

Lösningar till Krypto nr 24:

NORRÖ
SKOLMUSEET
ORGEL
SKRIVSTIL
KULRAM
TINGSHUSET
PLANSCH
BLÄCKHORN
TRÄBÄNKAR

Vinnare (av 55 insända svar):
Anna-Greta Hultgren, Åkersberga
Sven Alenius, Åkersberga
Anita Lundgren, Åkersberga
Vinnarna får var sitt exemplar av ”Dragoner i Österåker”.

Lars Valentin, kryptomakare

ÖSTERÅKERS HEMBYGDS- OCH FORNMINNESFÖRENING

Centralvägen 55 184 32 ÅKERSBERGA

Telefon (svarare): 08-540 67980

Plusgirokonto 9814-5

Bankgiro 5632-8511

mail@milstolpen.org

Hemsida: www.milstolpen.org

eller

www.hembygd.se/osteraker

facebook.com/osterakershembygdsforening/